

Stanje dokumentacije in nje- ne informatizacije v slovens- kih muzejih s poudarkom na dokumentaciji arheoloških predmetov

pa se strinjam z mnenjem, da samo informatizacija muzejev ni zadosten in veljaven razlog za ustanavljanje posebne institucije (Šola, glej tu)

P.S: Citat: "Jasno je, da se storitve, ki jih ponujamo velikim muzejem razlikujejo od storitev za majhne muzeje; veliki muzeji bodo v centralnem informacijskem sistemu videli sredstva za objavljanje svojih podatkov in izmenjavo informacij z drugimi muzeji, manjše ustanove pa bodo svojo korist našle v programih šolanja in v bolj splošni obliki, naši pomoči na področju avtomatizacije." (Mikuž 1991,98).

In kakšno je vaše mnenje ?

Literatura:

ČEPLAK, R. 1989. "Transformacija konvencionalnih muzejev v informacijske sisteme celote", *Argo* 28, 88 - 100.

LEWIS, R. 1986. *Museum Documentation System, Developments and Applications*, Foreword.

MIKUŽ, M. 1991. "Stanje in projekt razvoja informatizacije slovenskih muzejev", *Zborovanje Društva muzealcev Slovenije*, 81 - 98.

SIMIKIČ, A. 1991. "Ali smo slovenski muzealci pripravljene uresničiti ICOM-ovo resolucijo o dokumentaciji in informaciji", *Zborovanje Društva muzealcev Slovenije*, 99 - 102.

SIMIKIČ, A. in MIKUŽ, M. 1991. "Projekt formiranja Muzejsko- galerijsko dokumentacijskega centra (INDOC)", *M'ARS* 3, 47 - 50.

ROVŠNIK, B. 1989. "Porodni krči informatizacije v slovenskih muzejih", *Argo* 28, 81 - 86.

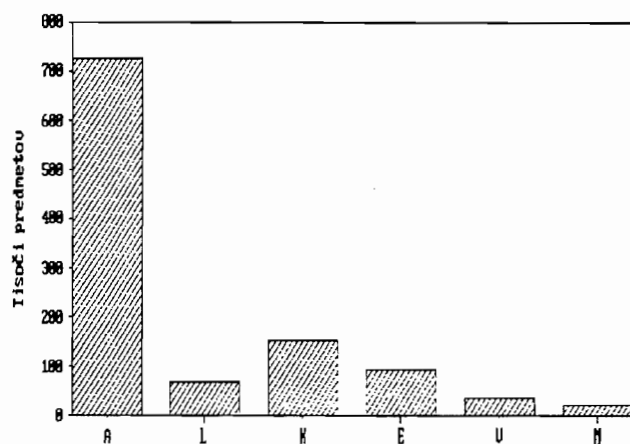
Darja Grosman

Analiza stanja dokumentacije, ki jo je opravil Oddelek za muzejsko dokumentacijo pri Slovenskem etnografskem muzeju, temelji na anketi z naslovom Pregled podatkovnih baz in je bila opravljena spomladi 1991 v vseh 40 muzejih v Sloveniji. Zbrani podatki so bili na letošnji CIDOC-ovi konferenci v Kopenhagenu vključeni v mednarodni pregled podatkovnih baz (Database Survey), ki ga opravlja delovna skupina pri CIDOC-u (ICOM-ovi komisiji za dokumentacijo) in jo vodi Smithsonian Institution iz Washingtona.

Odziv na anketo s strani slovenskih muzejev je bil 100 %, rezultat ankete (anketa bo v celoti objavljena v Stanju in projektu razvoja informatizacije slovenskih muzejev, M. Mikuž) pa nam odgovori na več vprašanj, izdvajam le vprašanja, zanimiva za arheološko stroko: kolikšno je število predmetov v vseh 40-ih muzejih, razvrščenih po vrstah zbirk (arheologija, likovna umetnost, kulturna zgodovina, numizmatika itd.), koliko računalnikov in katere vrste le-teh imamo v slovenskih muzejih, katere vrste programske opreme uporabljajo slovenski muzeji za dokumentacijo svojih zbirk.

VRSTA ZBIRKE	MUZEJ	ŠT. PRED.
arheologija	nacionalni	46.060
	pokrajinski	681.565
	skupaj	727.625
likovna umetnost	nacionalni	42.017
	pokrajinski	25.311
	skupaj	67.328
kulturna zgodovina	nacionalni	67.359
	pokrajinski	86.797
	skupaj	154.156
etnologija	nacionalni	36.672
	pokrajinski	56.380
	skupaj	93.052
vojni predmeti	nacionalni	13.542
	pokrajinski	22.308
	skupaj	35.850

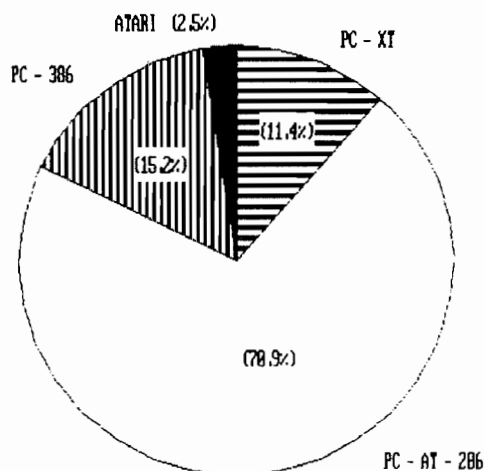
VRSTA ZBIRKE	MUZEJ	ŠT. PRED.
numizmatika	nacionalni	12.431
	pokrajinski	8.426
	skupaj	20.857
botanika		86
zoologija		399
geologija		924
paleontologija	nacionalni	1.000.000
	pokrajinski	785

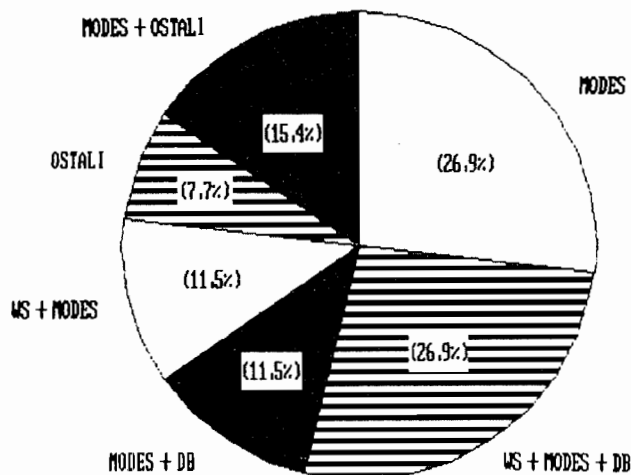
Tab. 1: Zastopanost zbirk glede na število predmetov v vseh 40 muzejih.

Iz rezultatov ankete je v prvi vrsti razvidno, da je od vseh zvrsti eksponatov, ki jih hranijo slovenski muzeji, največ arheološkega gradiva. Na drugem mestu je zanimiv podatek, da od celotnega števila arheoloških eksponatov (impozantna številka 772.625) le 6 % gradiva hrani Narodni muzej (po tako imenovani Mreži muzejev nacionalna in matična ustanova za arheološko stroko), 94 % arheološkega gradiva pa hranijo regionalne inštitucije. Statistika torej govori, da je več arheološkega gradiva shranjenega zunaj nacionalne inštitucije.

Rezultati ankete tudi kažejo, da je v 40 slovenskih muzejih 76 računalnikov, 2 muzeja sta na vprašanje odgovorila, da jih imajo več, 9 muzejev pa na vprašanje

Tab. 2: Zastopanost različnih vrst računalnikov v 26 muzejih, ki jih uporabljajo za dokumentacijo.

Tab. 3: Uporaba različnih programskih paketov za vodenje dokumentacije v 26 muzejih.

ni odgovorilo. V 40 muzejih uporabljajo 66 programskih paketov, 14 muzejev pa na vprašanje ni odgovorilo. Za muzejsko dokumentacijo uporablja računalnike 26 muzejev, od katerih je največ računalnikov tipa PC/AT (70 %) in PC-386 (15 %).

Zanimiv je tudi grafikon uporabe različnih računalniških programov za dokumentacijo muzejskega gradiva. Na tem mestu bi izdvojila programsko opremo, ki jo strokovni delavci v muzejih uporabljajo za dokumentacijo arheoloških predmetov. To so: MODES, dBase III,

dBase III+, dBase IV, NUMIZ in BELO, odstotek uporabnosti le-teh pa je razviden iz tabele.

Poleg omenjene analize smo opravili (junija 1991) tudi razgovore s strokovnimi delavci nacionalnih muzejev, med drugimi tudi Narodnega muzeja. Razpravljali smo predvsem o vprašanju predhodno dogovorjenega primarnega nivoja (minimum standardov za zajem podatkov, npr. inštitucija, ime predmeta, najdišče, datacija), ki bi lahko, če bi se zbiral na osrednjem mestu, skupaj s predmeti vseh strok, postal baza podatkov slovenske kulturne dediščine. Zbiranje tovrstne baze podatkov pa je osnovna naloga Oddelka za muzejsko dokumentacijo pri SEM kot zasnova informacijskega centra (glej Projekt formiranja Muzejsko-galerijske dokumentacijskega centra, M'ARS 3/1, 1991, 47 - 50). Uporabnik bi tako na osrednjem mestu dobil le primarno informacijo o muzejskem predmetu, za vse ostale informacije pa bi se obrnil na kustosa, ki skrbi za določeno zbirko.

Iz razgovorov ter iz analize je bilo razvidno, da se arheološko gradivo dokumentira v različnih muzejih po različnih sistemih in pravilih. Žal trditev J. Pečnika (Analiza idejnega projekta Muzejskega dokumentacijskega centra v Ljubljani, M'ARS 3/1, 1991, 66), da "...Arheološki oddelek Narodnega muzeja že v celoti izvaja matičnost na področju poenotenja muzejske dokumentacije, posebej na področju poenotenja standardov in klasifikacije", ne drži. Žal, pišem zato, *ker bi zaradi obilice arheološkega gradiva morala biti dokumentacija le-tega primarnega pomena.*

Za ureditev dokumentacije je v prvi vrsti potreben interes in samo od sebe porajajoče se vprašanje o potrebnosti nekega medsebojno dogovorjenega standarda. Takoj se pojavi vprašanje:

- skupnih standardov (usklajenih z ISO standardi in nacionalnimi standardi)
- terminoloških standardov (dogovori o sintaksi in o besedišču)
- klasifikacije

Vse te postavke so podlaga za izdelavo dokumentacijskega sistema, vendar morajo biti omenjene postavke kompatibilne z ostalimi strokami. Ko določena stroka začne izboljševati svoje dokumentacijske sisteme in ko se začne povečevati zanimanje za izmenjavo informacij, se

uveljavi spoznanje o potrebnosti nekega medsebojno dogovorjenega podatkovnega standarda. Sprejetje nekega splošno priznanega standarda pa prinaša številne prednosti:

- učinkovito beleženje podatkov znotraj muzejev in v medmuzejski izmenjavi,
- večjo sposobnost za skupno uporabo in izmenjavo informacij, vključno z dogovorjeno terminologijo in skupnimi bazami podatkov,
- večjo strokovnost osebja in večje možnosti, ki se strokovnim delavcem odpirajo, ko se posamezniki seznanijo s skupnimi sistemi in principi, zaradi česar se povečujejo stiki med sodelavci, prihaja do večje mobilnosti, do iniciativ za šolanje in podobno.

Dokumentacijski sistem, ki ga je kar vrsto let pripravljalo muzejsko dokumentacijsko združenje iz Cambridgea, je osnova slovenske aplikacije računalniškega paketa MODES. Ta dokumentacijski sistem, ki je usklajen z mednarodnimi standardi, priporočili ICOM-ove komisije za dokumentacijo CIDOC-a in prilagojen slovenskim specifikam, po analizi za muzejsko dokumentacijo, uporablja 26 muzejev v Sloveniji.

Po zakonu o družbenem sistemu informiranja že iz leta 1983, ki regulira celotno informacijsko dejavnost na področju znanosti in tehnologije (tudi muzealstva), imajo *ljudje pravico in dolžnost, da so informirani in da informirajo.*

To je tudi ena od maksim sodobnega življenja, izmenjava informacij pa temelj sodobnega sveta. Je mogoče ta maksima prodrta tudi do zavesti slovenskih arheologov?

Marjeta Mikuž